

PATVIRTINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Volungėlė“
direktoriaus 2014 m. spalio 8 d.

įsakymu Nr. V- 83

(Klaipėdos lopšelio-darželio „Volungėlė“
direktoriaus 2020 m. rugsėjo 1 d. įsakymo
Nr. V-60 redakcija)

PRITARTA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Ugdymo ir kultūros departamento Švietimo
skyriaus vedėjo 2014 m. spalio 7 d. įsakymu
Nr. ŠV1-259

**KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „VOLUNGĖLĖ“ PRIEŠMOKYKLINIO AMŽIAUS
NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO ETNOKULTŪRINIO UGDYMO PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo teikėjas – Klaipėdos lopšelis-darželis „Volungėlė“ (toliau-įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 190427939. Teisinė forma - biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.
2. Įstaigos buveinės adresas – I. Simonaitytės 26, LT-95135 Klaipėda.
3. Programos pavadinimas - Klaipėdos lopšelio-darželio „Volungėlė“ priešmokyklinio amžiaus neformaliojo vaikų švietimo etnokultūrinio ugdymo programa (toliau-programa).
4. Programos rengėjai: Ilona Gaidienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Aušra Liutkienė, Reda Karčikienė, Vida Kuršaitienė, ikimokyklinio ugdymo neformaliojo švietimo mokytojos programai vykdyti.
5. Programos koordinatorius – direktorė Renata Česnelienė.
6. Programos trukmė – tęstinė. Programos turinys koreguojamas pagal poreikį.
7. Programos apimtis – vieneri mokslo metai.
8. Programos dalyviai – priešmokyklinio amžiaus vaikai.
9. Programa atnaujinama, tobulinama pagal poreikį.

II. UGDYMO PRINCIPAI

10. Tautiškumo principas. Perimti, perduoti ir puoselėti tautos kultūros vertybes, Klaipėdos krašto, Žemaitijos regiono papročius, tradicijas.
11. Integralumo principas. Siekti ugdymo turinio vientisumo, lankstumo, integralumo. Plėtoti vaiko visuminį pasaulio suvokimą ir jo veiklos patirtį.
12. Individualizavimo ir diferencijavimo principai. Ugdyti vaiką atsižvelgiant į jo gebėjimus, turimą patirtį, pomėgius, poreikius, skirtingus pažinimo būdus, brandos ypatybes.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

13. Programos įgyvendinimui įstaigoje sudarytos palankios ugdymo(si) sąlygos: įrengtos atskiros erdvės skirtingoms veikloms (kambarėliai veiklai su moliu, šiaudu), kurios praturtintos pačių vaikų ir tautodailininkų ar kitų menininkų etnokultūrinės tematikos darbais, yra pakankamai ugdomųjų priemonių: sukaupta etnokultūrinė medžiaga (fotoalbumai, knygos, reprodukcijos, metodinė literatūra), tautiniai kostiumai, kuriais vaikai pasipuošia per šventes ir kitus renginius, įvairūs tradicinių amatų, darbo įrankiai ir gaminiai (pvz., liaudiški audiniai, rankšluosčiai, tautinės

juostos, siuvinėti rankdarbiai ir t.t.), namų apyvokos daiktai (rateliai, senoviniai rakandai), nuotraukos, atvirukai, paveikslai ir kitos vaizdinės priemonės. Mokytojai nuolat kelia profesinį meistriškumą etnomeninėje srityje.

14. Programos aktualumas:

14.1. švietimo paslaugų veiksmingumo stiprinimas, integruojant etnokultūrinį ugdymą į ikimokyklinio ugdymo programą;

14.2. vertybių sistemos kūrimas, puoselėjant tradicijas, dalyvaujant tautotyros ir tautokūros procese;

14.3. mokytojo-vaiko-šeimoms sąveikos stiprinimas, skatinant etnokultūrinį pažinimą ir saviraišką;

14.4. lankstus, įvairiapusiškas ir taupus, turimų materialinių, intelektualinių įstaigos išteklių naudojimas.

15. Programos tikslas – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

16. Programos uždaviniai:

16.1. tenkinti vaikų etnokultūrinės saviraiškos poreikius;

16.2. plėtoti vaikų įgytą patirtį apie etnokultūrą;

16.3. skatinti tėvus (kitus teisėtus vaiko atstovus) dalyvauti etnokultūros tradicijų puoselėjime ir aplinkos kūrime.

IV. TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

17. Programos turinys, metodai ir priemonės

Eil. Nr.	Kompetencija	Turinys	Metodai	Priemonės
17.1.	Komunikavimo kompetencija	Vaikas plečia supratimą apie gimtosios kalbos savitumą (taisyklinga, vaizdinga, turtinga), kalbos garsines savybes, kalbos intonaciją, tempą, plečia žodžių reikšmės supratimą (sinonimas, perkeltinė žodžių reikšmė, palyginimas), domisi knygomis, grafiniais simboliais (raidėmis, žodžiais), kuria knygeles, pasakas, klausydamasis tarmiškos kalbos, įrašų, skaitomų pasakų, sakmių, padavimų, tautosakos ir grožinės literatūros kūrinių, vaikas juos aptaria, plečia kalbos žodyną, suvokia ir įsimena patarles, priežodžius, žaidimuose ir bendravime naudoja dialogus, pamėgdžiojimus, greitakalbes, mįsles, gamtos garsų pamėgdžiojimus, erzinius, tyrinėdamas juostų, tautinių rūbų, keramikos dirbinių, karpinių, audinių puošybos elementus, vaikas susipažįsta su liaudies simbolika, ornamentika, mokosi rašto elementų, pasakoja savo ir klausosi kitų patirtų įspūdžių, atpasakoja pasakas, apsakymus, girdėtas istorijas, matytus filmus ir kt. Lankosi knygynuose, bibliotekose, teatre, parodose,	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, skaitymas, interviu, vertinimas, pasakojimas, susitikimai, atvirų durų dienos, improvizavimas ir kt.	Knygos, enciklopedijos, atvirukai, pasakų įrašai, paveikslai, paveikslėliai, įvairūs loto, garsajuostės, CD su gamtos garsais, diafilmai, raidelių maketai, tautodailės reprodukcijų rinkiniai, tautosaka, tautinė simbolika, tautiniai rūbai, šeimos nuotraukos ir kt.

		muzejuje.		
17.2.	Sveikatos kompetencija	Vaikas plečia supratimą apie sveikatą ir jos tausojimą, domisi žmonių panašumais ir skirtumais, improvizuodami judesiu išreiškia savo nuotaiką, jausmus, aiškinasi apie gyvybiškai svarbius poreikius (mitybą, virškinimą, kvėpavimą ir kt.). Įgyja žinių apie vaistažoles, sužino, kai kurias liaudiškas sveikatos puoselėjimo tradicijas, gydomąsias lino, medaus, česnako, svogūno profilaktines savybes, grūdinasi oru, saule, gilina žinias apie asmens higieną, sveiką gyvenseną, savo ir kitų saugumą, ištikus nelaimei žinoti, kur kreiptis, aktyviai juda, žaidžia judriuosius, atsipalaidavimo, liaudies žaidimus, domisi tradiciniais patiekalais, jų įtaka sveikatai, įgyja žinių apie gamtoje egzistuojančius pavojingus ir sveikatai kenksmingus veiksnius (augalus, grybus, uogas, sėklas ir kt.). Pratinasi pagarbiai elgtis gamtoje, nešiukšlinti, neniokoti augmenijos ir gyvūnijos, tyrinėdamas daiktus geba su jais saugiai elgtis.	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, vertinimas, lego dactos žaidimai, tyrinėjimas, pasakojimas, imitavimas, improvizavimas (išraiška ir saviraiška) judesiu, varžybos, viktorinos, išvykos, ekskursijos ir kt.	Knygelės, plakatai, enciklopedijos, paveikslai, paveikslėliai, stalo žaidimai, atsipalaidavimo žaislai(minkšti žaislai, pagalvėlės), įvairus sportinis inventorių ir kt.
17.3.	Pažinimo kompetencija	Vaikas domisi supančia aplinka, gamta, žmonių gyvenimo būdu, gyvenama vieta, žmonių grupėmis(šeima, kaimynai, profesijos), senoviniais darbais, stebi, senovines ir šiuolaikines sodybas, kiemus, sužino apie senovės amatus, susipažįsta su liaudies papročiais ir tradicijomis, tyrinėja senovinę aplinką, tautinių drabužių, audinių raštus, nusako spalvų derinius, geometrines formas, kuria meninius darbelius, knygeles apie savo pomėgius, vaidina mėgiamas pasakas, mena mįsles apie senovinius darbo įrankius, klausosi ekologinių skaitinių, pasakojimų apie gamtą, augalus, gyvūnus, tyrinėja gamtos gėrybes (įsižiūri, įsiklauso, uosto, ragauja, liečia), bendrauja ir bendradarbiauja su Kuršių Nerijos gamtininkų stoties bendruomene, su Klaipėdos krašto liaudies meistrais, Meno pažinimo centru ir kt.	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, interviu, vertinimas, žaidimai, tyrinėjimas, pasakojimas, eksperimentavimas, išvykos, ekskursijos ir kt.	Senoviniai buities daiktai, įrankiai, tautinė simbolika, tautiniai rūbai, enciklopedijos, paveikslai, paveikslėliai, atvirukai, nuotraukos, albumai, vaizdajuostės, siužetiniai žaislai, stalo žaidimai, kalendoriai, Lietuvos vėliava, herbas, gaublys ir kt.
17.4.	Meninė kompetencija	Vaikas susipažįsta su tautos menine kultūra, liaudies meno dirbiniais (švilpynėmis, moliniais žaislais, tautodailės darbais), dainuoja kalendorines ir liaudies dainas, dalyvauja tradicinėse Rėdos rato	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, interviu,	Barškučiai, švilpynės, būgnėliai, muzikiniai žaislai, molbertai, molis, šiaudas, medžiagų

		šventėse, vaidina liaudies pasakų siužetus, juos interpretuoja, kuria, fantazuoja, išgauna personažams būdingą kalbą, klausosi liaudies muzikos, atpažįsta jos nuotaiką, mokosi žemaitiškų dainų, groja liaudiškais muzikos instrumentais, skiria juos iš skambesio, skatinami dainuoti laisvai, natūraliu balsu, intonuoja (lėtai, greitai), šoka ratelius, reiškia savo mintis apie gamtos ritmą mene, kuria žaidimams, etninei veiklai palankią aplinką, puošia grupę savo sukurtais darbeliais, daro muzikos instrumentus iš sėklų, akmenukų, karklo, kriauklelių, susipažįsta su molio, šiaudo, žolynų savybėmis ir kuria iš jų įvairius darbelius ir kt.	vertinimas, žaidimai, imitavimas, improvizavimas (išraiška ir saviraiška) judesiu ir	atraižos, teptukai flomasteriais, akvareliniai dažai, guašas, kreidelės, modelinas, plastilinas, teatrinės lėlės, muzikiniai įrašai, magnetofonas, įvairios personažų kaukės ir kt.
17.5.	Socialinė kompetencija	Vaikas perima tautos vertybines, dorovines nuostatas, etnines, menines tradicijas, susipažįsta su liaudies menu, simbolika, plečia supratimą apie šeimą, giminę, piešia Šeimos medį, aptaria šeimos tradicijas, kuria knygeles apie šeimos švenčiamas šventes, aptaria, kaip įvairūs giminės yra vadinami (pusbrolis, teta, dėdė ir kt.). Kokios šventės ir tradicijos suburia giminę (vardadieniai, gimtadieniai, giminės „suvaziavimas“, krikštynos ir kt.). Domisi savo krašto, Tėvynės istorija, ugdo pagarbą gimtajai kalbai, susipažįsta su savo gimtuoju miestu, lankosi istorinėse vietose, tyrinėja Lietuvos ir Klaipėdos miesto žemėlapius, atpažįsta tautinius simbolius, klausosi tautinės giesmės ir kt.	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, skaitymas, pasakojimas, interviu, vertinimas, žaidimai, imitavimas, improvizavimas, pasivaikščiavimas ir kt	Tautinė simbolika, tautiniai rūbai, enciklopedijos, šeimos nuotraukų albumai, socialinio turinio vaikiškos knygos, kalendoriai, gaublys, Lietuvos žemėlapis, herbas ir kt.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

18. Įgyvendinus programą:

18.1. tobulinami priešmokyklinio amžiaus vaikų asmeniniai gebėjimai ir tenkinami jų saviraiškos ir kūrybiškumo poreikiai;

18.2. organizuojamos etnokultūrinės, tradicinės kalendorinės šventės, edukacinės valandėlės;

18.3. organizuojamos išvykos į Klaipėdos pilies, Mažosios Lietuvos bei laikrodžių muziejus;

18.4. bendradarbiaujama su priešmokyklinio ugdymo mokytojais vertinant vaikų pasiekimus ir pažangą, organizuojant šventes ir renginius;

18.5. bendradarbiaujama su Klaipėdos krašto liaudies meistrais, Etnokultūros centru, Kuršių Nerijos nacionaliniu parku;

18.6. dalyvaujama priešmokyklinio amžiaus vaikų kūrybinės raiškos festivaliuose, konkursuose;

18.7. puoselėjamos etninės kultūros tradicijos bendradarbiaujant su šeima, vietos bendruomene;

18.8. kuriama ir turtinama etnokultūrinio ugdymo(si) aplinka;

18.9. tobulinama pedagogų kvalifikacija etninės kultūros srityje.

19. Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: stebėjimas, pokalbis su vaiko tėvais, vaiko veiklos, analizė, audio ir video įrašai.

20. Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: du kartus per metus (rudenį ir pavasarį). Prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai.

21. Ugdymo pasiekimų fiksavimo formos: informacinėje sistemoje „Mūsų darželis“, aplankai.

22. Ugdymo pasiekimų pateikimo formos: metų veiklos pokyčių vertinimas (ugdamosios veiklos metų apmąstymai), metų planuojama veikla, grupės savaitės planai, pokalbiai su tėvais, mokytojais, vaikų raiškos darbai, veiklos pėdsakai, „minčių lietus“, klausimai, pasakojimai, samprotavimai, žodinė kūryba, nuotraukos, vaiko veiklos stebėjimo užrašai.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Volungėlė“

mokytojų metodinės tarybos 2020 m. rugpjūčio 31 d.

posėdžio protokoliniu nutarimu (protokolas Nr. V4-5)

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr ISAK – 627 patvirtintas „Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas“.
2. Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams.
3. Verseckienė O. Po tėviškės dangum (etninio ugdymo gairės vaikams), 1995.
4. Germanienė V. G. Senovinis kalendorius, 1997.
5. Klimka. L. Po tėviškės dangum, 1997.
6. Katinienė. A. Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje, 1998.
7. Perkovskis. J. Žemaičių liaudies meno ornamentas: forma ir simbolika, 1999.
8. Vaicekuskas A. Vaikams apie senąsias lietuvių šventes, 2007.
9. Čepienė I. Etninė kultūra ir ekologija, 1999.
10. Vaicekuskas A. Lietuvių šeimos papročiai, 2006.
11. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014.